

„A Házsongárd arcai” ismeretterjesztő filmsorozat

Bemutató 2016. május 18. szerda 18 óra,

Helyszín: Sapientia EMTE – Aula

A Házsongárdi temető a középkori Kolozsvár várfalaitól délre fekvő Házsongárd nevű domboldalon elterülő temetőkert. A sok évszázados erdélyi magyar kultúra nagyjainak nyugalóhelye és egyben az emlékezések kegyhelye. A házsongárdi temetőbe vallásfelekezeti és nemzetiségi különbség nélkül temetkeztek magyarok, románok, százok az évszázadok folyamán.

Szabó T. Attila a Házsongárd szó eredetére vonatkozó kutatásának eredményeként több lehetőség merült fel, egy Hasinschart nevű szász polgárnak a kiterjedt birtoka lehetett, de a német Hasengarten (nyulaskert) vagy a Haselgarten (mogyoróskert) is lehetett a szó ősalakja.

Az erdélyi művelődéstörténet és kultúra jeles alakjai nyugszanak itt. 2012-ben közel 400 sírt vettek fel a műemlékvédelem listájára. Kisfilmjeinkkel egy rövid sétára hívjuk önöket egy nyüzsgő város közepén elterülő zöld szigetre, amiről Tamási Áron mondja „... ahol a napnak minden szakában csend van ... mely még a történelem sűrűjéből maradt.”

Ezt a csendet törjük meg, hogy megidézzük a néma sírkövek alatt nyugvók életének néhány pillanatát.

Egyre több dűledező sír helyére kerülnek újak, a porladó kereszttek helyére márvány sírtömbök. A 11 rövid 5 perces dokumentumfilmben rendezett filmsorozat célja, hogy a manapság még látható és látogatók által gyakran felkeresett sírok mellé megjelenítse egykori lakóik életének néhány mozzanatát. Kik voltak, hogyan éltek, mit hagytak maguk után?

A *Házsongárd arcai* produkció a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem filmművészet, fotóművészet, média szakának egykori és jelenlegi hallgatóinak közös munkája. 20 forgatási napon keresztül 10 rendező, 8 operatőr, 3 hangmérnök dolgozott felváltva az egyetem által biztosított technikával, 4 vágó, egy fiatal zeneszerző készítette elő az utómunkát. A jelenlegi hallgatók első lakalommal próbálhatták ki magukat komoly

csapatmunkában. Egy lelkes csapat első próbálkozása volt ez a filmsorozat. Változatos helyszíneken forgattak a stábok: Kolozsvár, Torockó, Sztána, Marosvásárhely, Válaszút, Torda. Sok színész közreműködött az egykori Kolozsvár életének felidézésében, az életutak egy-egy mozzanatának megjelenítésében. A produkcióban dolgozó professzionális kollégáktól sokat tanulhattak a hallgatók munka közben. A forgatás és az utómunka, a népes alkotógárda szervezése komoly gyártási, logisztikai feladatot jelentett.

Kendeffy Ádám, Jósika Miklós, Brassai Sámuel és Ruzitska György egyidőben sétáltak Kolozsvár utcáin, akár ismerhették is egymást. Találkozhattak Kendeffy városi kaszinójában, vagy a főtéren. Martin Lajos láthatta, amint A Pákey Lajos által tervezett épületek készültek. Janovics Jenő gyerekként ott lehetett Martin Lajos lebegő kerekének próbarepülésén. Bánffy Miklós, Kós Károly az első kolozsvári mozikban Janovics Jenő rendezte erdélyi némafilmeket nézhetett. Gy. Szabó Béla pedig Kós Károly ösztönzésére kezdett el fametszeteket készíteni.

Kendeffy Ádám

A hat perces, valós eseményeket feldolgozó film Kolozsvár legendás reformkorszaki politikusát és sportemberét, Kendeffy Ádámot mutatja be, mindezt egy jobbágy fiú szemszögéből. Főszereplőnk egy szegény, földműves családból származó fiú, akinek minden vágya, hogy Kolozsváron tanulhasson a Kendeffy Ádám által alapított Viadalintézetben. Kendeffy Ádám 39 évesen, karrierje és élete csúcspontján furcsa körülmények között meghalt. Hagyatéka a több tucat szegény sorsú fiatal, akit felkarolt, és akiben a változás lehetőségének eszméjét ültette el. Az egyes szám első személyi narráció a korabeli emberek csodálatát hivatott kifejezni Kendeffy iránt, az emberek tiszteletét és rajongását egy olyan emberért, aki Wesselényi Miklós barátjával együtt az előrehaladásért harcoltak.

STÁBLISTA

Kendeffy Ádám: Szűcs Ervin

Fiú: Bondár Tibor

Fiú ellenfele: Marosán Csaba

Báró: Mostis Gergő

Anya: Kali Andrea

Apa: Henn János

Wesselényi Miklós: Viola Gábor

Kendeffy Borbála: Baricz Xénia

Vívómester: Habala Péter

Rendező, forgatókönyvíró:

Püsök Botond

Operatőr:

Bántó Csaba

Vágó:

Lőrincz Jonatán

Világosító:

Heves László

Zeneszerző:

Horváth Bálint

Hangmárnök:

Várhegyi Rudolf

Hangmérnök asszisztens:

Jeszenszky Tamás

Péter Attila:

Zenei felvételek:

Lénárd (Jogi) József

Zongora: Horváth Bálint

Cimbalom:

Első hegedű: Pora Lazăr Roxana

Második hegedű: Kakucs Éva

Brácsa: Haplea Ioana

Cselló: Demény Renáta

Vívó koreográfia:

Habala Péter

Dramaturg:

Biró Réka

Narráció:

Biró Réka

Demeter Zsuzsa

Narrátor:

Sinkó Ferenc

Gyártásvezető:

Major Lajos

Gyártási asszisztens:

Hegedűs Norbert

Jelmez és kellék:

Magyar Annamária

Díszlet és kellék

Lőrincz Gyula

Operatőr asszisztens:

Székely Róbert

Molnár Ferenc

Balla Zoltán

György Tamás

Máthé Botond

Kőműves István

Smink:

Gotornicean Tania

Rendező asszisztens:

Lakatos Mihály

Szkript:

Bodor Tímea

Jelmez asszisztens:

Búzási Gyopár

Statiszták Viadalintézet:

Dascălu Bogdan

Dărăban Radu-Horea

Deac Răzvan-Ioan

Donca Attila-András

File Szabolcs

Marincaș Bogdan

Sógor Sámuel

Antal Főríz Máté

Dull Benjámín

Göri Attila

Lőrincz Jonatán

Szentpéteri Zsolt

Szász Barna

Török Ádám

Statiszták Kaszinó:

Balla Zoltán

Cséki Tibor

Csuszner Ferenc

Halmen Balázs

Horváth Bálint

Makkai János

Nagy Béla

Szabó Kálmán

Köszönet:

Kolozs Megyei Tanács

Consiliul Județean Cluj

Vákár István

Kolozs Megyei Köz- és Magánterület Karbantartó Önálló Gazdálkodás

Regia Autonomă de Administrare a Domeniului Public și Privat al Județului Cluj

Diana Canta

Pop István Zsolt

Erdélyi Néprajzi Múzeum, Romulus Vuia Etnográfiai Park

Muzeul Etnografic Al Transilvaniei, Parcul Etnografic Romulus Vuia

Tudor Sălăgean

Kolozsvári Magyar Opera

Szép Gyula

Kővári Annamária

Győri Tibor

Márton András

Kolozsvári Állami Magyar Színház

Tompa Gábor

Molnár Tibor

Györffy Zoltán

Opera Națională Română Cluj-Napoca

Iepure Ioan

Teatrul Național Cluj-Napoca

Szilaj Lovastanya

Tunyogi Béla

Pikowatt Sound & Light

'Pici'

Kallós Zoltán Alapítvány – Válaszút

Balázs Bécsi Gyöngyi
Heltai Folk Kocsma
Szarkaláb Néptáncegyüttes
Pillich Balázs
Clubul de Şah Pegas Cluj
Marcu-Lapadat Alin

Külön köszönet:

Killyéni András, sporttörténész
Rácz Endre
Antal István
Bács Ildikó
Bartha Ernő
Barazsuly Erzsébet
Laczi Enikő
Laczi Emőke
Egri Hajnal
Starmüller Katalin
Bartis János
Püsök család
Demeter család
Insomnia Café
Kolumbus Express
Consignație Anticariat Ernest S.R.L.

Ruzitska György

György Tamás Ruzitska György 1786-ban Bécsben született. Kiváló zeneszerző, zongoraművész, zenepedagógus volt. 1810-ben érkezett báró Bánffy János nagyfalusi birtokára ahol a báró két lányát oktatta zongorára és zeneelméletre. Miután a baronesszek férjhez mentek Kolozsváron folytatta pályafutását. 1837-ben irányítása alatt

szervezték át a kolozsvári Musicai Coservatoriumot, melynek 1869-ben bekövetkezett haláláig igazgatója volt. Alonsó című munkájával az első magyar opera zeneszerzője.

Jósika Miklós

Jósika Miklós, branyicskai báró Tordán született 1794-ben. Íróként, a magyar romantikus regény megteremtője Abafi című művével. 1848-as szabadsgharc katonája, Kossutthal sokat levelezett. Előbb Brüsszelbe, később Drezdába költözött, ahol 1865-ben halt meg. Születésének 100 évfordulóján hozták haza a hamvait Kolozsvárra.

A filmben megismerjük az író, újságírót, a magyar romantikus regény megteremtőjét 21. századi fiatalok szemszögéből, akik egy iskolai színjátszó csoport keretében improvizációs gyakorlatokon keresztül ismerkednek életével.

STÁBLISTA

Ruzitska György: Ilea Ferenc Nobert Eusebiu

Bánffy: Laczkó-Vass Róbert

Bánffy-né: Kali Andrea

Baronesszek: Geberan Bianka, Gotornicean Tania

Rendező:

Száva Hunor

Operatőr:

Molnár Ferenc

György Tamás

Rendezőasszisztens:

Fábián Andor

Világosító:

Székely Róbert

Antal Tamás.

Gyártásvezető:

Hegedüs Norbert.

Smink:

Gotornicean Tania

Köszönet:

János Zsigmond Unitárius Kollégium, Kolozsvár

Brassai Sámuel

Brassai Sámuel, nyelvész, filozófus, természettudós, az „utolsó erdélyi polihisztor”, az Magyar Tudományos Akadémia tagja volt. Foglalkozott földrajzzal, történelemmel, statisztikával és közgazdaságtannal, a zene elméleti kérdéseivel, esztétikával, műkritikával is. Az oktatás területén számos reform elindítója és előmozdítója volt. 1897-ben, 100 éves korában bekövetkezett haláláig Kolozsvár egyik közismert személyisége volt. Csellóját 2009-ben újították fel.

A tudósokat hajlamosak vagyunk antiszociális, szigorú szabályok szerint élő és mély tiszteletet megkövetelő tökéletes embereknek jellemezni. A film célja, hogy erre rájátszva, és ezt végül megtörve rávilágítson az utolsó két évszázad sokak szerint legnagyobb erdélyi tudósának végtelenül emberi oldalára. Mindezt egy tanítványa Kovács Dezsőné Papp Mária szemszögéből közelíti meg a film, aki szerint több hónapig tartó oktatásért cserébe a Brassai csak egy gomb visszavarrását kérte.

STÁBLISTA

Szöveg:

Kovács Dezsőné Papp Mária BRASSAI SÁMUEL (1800–1897) MINT TANÍTÓMESTER című műve alapján

Brassai Sámuel: Nagy Béla

Kovács Dezsőné Papp Mária: Vass Zsuzsanna

Narrátor:

Pethő Anikó

Rendező, vágó:

Varró-Bodoczi Zoltán

Operatőr, világosító:

László Lóránd

Gyártásvezető:

Hegedüs Norbert

Smink:

Gotornicean Tania

Köszönet:

Finta Emese Erzsébet

Kovács Sándor

László Rozália-Annamária

Molnár Lehel

Solymosi Zsolt

János Zsigmond Unitárius Kollégium

Magyar Unitárius Egyház Kolozsvári Levéltára

Magyar Unitárius Egyház Püspöki hivatala

Torockószentgyörgyi Unitárius Egyházközség

Martin Lajos

Martin Lajos 1827-ben a budai várban született. Matematikus, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja volt. Ő volt az első magyar feltaláló, aki a repülőgép és a kormányozható léghajó elméletével foglalkozott. 1897-ben bekövetkezett haláláig a kolozsvári egyetemen tanított.

Martin Lajos a madarak mozgását tanulmányozta, megfigyelései alapján pedig megépítette a lebegő kerék szerkezetét. A film azt a pillanatot mutatja be, amikor sikertelen próbálkozások után végre kipattan egy zseniális ötlet a feltaláló fejéből. A szufniba rohan, hogy megalkossa elképzelését, ahova kislánya is követi, így a gyerek szemszögéből látjuk a lebegő kerék megszületését. Martin ugyan sosem repülhetett saját szerkezetével, felfedezései mások munkáját inspirálták.

STÁBLISA

Martin Lajos: Gregus Zoltán

Gyerek: Gregus Balázs

Narrátor:

Nagy Béla
Köllő Csongor

Rendező:

Ugron Réka

Operatőr:

Kürti István

Steadycam:

Szén János

Gyártásvezető:

Kőmíves István, Balogh Norbert

Vágó:

Kövári Szabolcs Olivér

Zeneszerző:

Horváth Bálint

Hangi utómunka:

Várhegyi Rudolf

Szkript:

Buzási Gyopár

Díszlet:

Debreczeni Árpád

Köszönet:

Fekete Ludovic, Heltai Folk Pub

Pákey Lajos

Pákey Lajos 1853-ban Kolozsváron született. Erdélyi középületek, kastélyok jeles tervezője és restaurátora volt. A kolozsvári Mátyás király szoborcsoport talapzatának tervezője 1921-ben hunyt el.

Idős Pákey: Szabó Kálmán

Gyerek: Karancsi Mátyás

Narrátor:

Marosán Csaba

Rendező:

Hevesi Zoltán-István

Operatőr:

Major Lajos

Operatőrasszisztens:

György Tamás

Vágó:

Lőrincz Jonatán

Zeneszerző:

Horváth Bálint

Gyártásvezető:

Major Lajos, Tóth Orsolya

Hangmérnök:

Jeszenszky Tamás

Köszönet:

Alkalmazott Pszichológia Intézet

Kolozsvári Ferences Templom

Albert testvér

Bántó Bíborka

Karancsi Béla

Karancsi Kinga

Major Tünde-Zsuzsanna

Varró-Bodoczi Zoltán

Janovics Jenő

Janovics Jenő Ungváron született 1872-ben. Színész, filmrendező, forgatókönyvíró az erdélyi és a magyar filmgyártás egyik úttörője, Kertész Mihály és Korda Sándor felfedezője, felesége Poór Lili színésznő volt.

Méhes György erdélyi író, Janovics Jenő közeli barátja önéletrajzi regényében emlékezik visszaegykori mentora életének legnehezebb időszakára. A színházigazgatót bemutató rövid portréfilm kiindulópontja Méhes György látogatása Janovicsék lakásánál 1944-ben, Kolozsvár német megszállásának ideje alatt. A visszaemlékezést korabeli archív felvételek, Janovics emléktárgyai és a meghíusult találkozás rekonstruálása egészíti ki. Emellett Janovics utolsó napjait bemutató szövegrészlet teszi teljesebbé az egykori direktorról mutatott pillanatképet.

STÁBLISTA

Szereplők:

Farkas Lóránd

Keresztes Sándor

Rendező:

Zágoni Bálint

Zeneszerző:

Horváth Bálint

Operatőr:

Varró-Bodóczy Zoltán

Segésoperatőr:

Búzási Gyopár

Gyártásvezető:

Hegedüs Norbert

Köszönet:

Zakariás Erzsébet

Kolozsvári Magyar Színház

Bánffy Miklós

Gróf Iosonci Bánffy Miklós, teljes nevén: Bánffy Miklós Pál Domokos 1873-ban született Kolozsváron. Író, grafikus, díszlet- és kosztümtervező, színpadi rendező, politikus, külügyminiszter. Íróként a Kisbán Miklós álnevet is használta. Az egyik legnagyobb erdélyi földbirtokkal rendelkező család tagja volt. 1950-ben bekövetkező halálával megszakadt férfi vonalon a Iosonci Bánffy család grófi ága.

Bánffy Miklós, a híres erdélyi polihisztor visszatér a jelenbe. Bonchidai kastélyában az 1920-as évek bálját, ott felejtett színházi jelmezeket, saját írásainak nyomait találja. A romok újra életre kelnek, ahogy a gróf átsétál fölöttük.

STÁBLISTA

Bánffy Miklós: Nagy Alfréd

Narrátor: Györgyjakab Enikő

Rendező:

Ugron Réka

Operatőr:

Kürti István

Steadicam:

Szén János

Zeneszerző:

Horváth Bálint

Vágó: Kővári

Szabolcs Olivér

Gyártásvezető:

Kőmíves István

Hegedüs Norbert

Konzulens:

Szebeni Zsuzsa

Köszönet:

Hegedüs Csilla

Kós Károly

Kós Károly Temesváron született 1883-ban. Kiemelkedő építész, jelentős író és grafikus, könyvtervező, szerkesztő, könyvkiadó, tanár. Kós Károly életének egy jelentős és kiváltképp termékeny időszaka a kalotaszegi Sztánához köthető. Már fiatalon elbűvölte a vidék, így nem véletlen, hogy frissen végzett sikeres építészmérnökként itt telepedik le: házat épít magának, újságot alapít, gazdálkodásba kezd. A második háború kitörésekor hagyja el Sztánát és 1977-ben bekövetkezett haláláig soha többet nem tér vissza. Mindazonáltal Kalotaszeg és kultúrája alapjaiban határozta meg Kós mindenszintű alkotói tevékenységét.

STÁBLISTA

szöveg: Kós Károly Életrajz című műve alapján

narrátor: Farkas Loránd, Fábián Andor

rendező:

Lakatos Miska

Zeneszerző:

Horváth Bálint

operatőr:

Kőmíves István

segéd operatőr:

Németi Örs

gyártásvezető: Hegedüs Norbert

Köszönet:

Kós Katalin

Szabó Zsolt

Bodor Tímea

Ballók Attila

Benedek Elek-Zalán

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla a XX. századi, erdélyi képzőművészet egyik legfontosabb alakja 1905-ben született Gyulafehérváron. Az erdélyi fametszés „királyaként” él a köztudatban, de életművében szénrajz, pasztell, olajfestmény is egyaránt megtalálható. Élete nagy részét Kolozsváron töltötte, de utazásai során a világ számos pontját bejárta. Gazdag életművet - közel 1500 metszetet és 15 000 grafikát – hagyott az utókorra.

STÁBLISTA

narrátor:

Kali Andrea

Nagy Béla

rendező:

Lakatos Miska

animáció:

Kassay Réka

Zeneszerző:

Horváth Bálint

köszönet:

Borsi László-Norbert

TELJES SOROZAT STÁB:

Narrátor:

Dimény Áron

Zeneszerző:

Horváth Bálint

Zenei felvételek:

Lénárd (Jogi) József

Zenészek:

Zongora: Horváth Bálint

Cimbalom:

Első hegedű: Pora Lazăr Roxana

Második hegedű: Kakucs Éva

Brácsa: Haplea Ioana

Cselló: Demény Renáta

Hangmérnök:

Várhegyi Rudolf

Jeszenszky Tamás

Péter Attila

Vágó:

Molnár Ferenc

Drón operatőr, animáció:

Hegedüs Norbert

Rendező, gyártásvezető:

Tóth Orsolya

Producer:

Buglya Sándor

Tóth Orsolya

Gyártó:

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem

Dunatáj Alapítvány

Készült a Magyar Média Mecenatúra Médiatanács támogatásával

© 2015

Kolozsvár, Románia